

Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet SOU 2019:13 (M2019/00661/S)

Länsstyrelsen bedömer att Agenda 2030-delegationens slutbetänkande lämnar en väl genomarbetad analys och många viktiga förslag i arbetet med att genomföra Agenda 2030 och verka för de globala målen för hållbar utveckling i Sverige.

Kapitel 3 Agenda 2030 och hållbar utveckling

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att Agenda 2030 får utgöra definitionen av hållbar utveckling. Länsstyrelsen vill särskilt understryka och välkomna delegationens tydliggörande att Agenda 2030 inte är ett tvärgående perspektiv utan en sammanhållen målstruktur som bl.a. förenar ett stort antal redan etablerade perspektiv. Delegationen lyfter med fördel hur dessa övergripande principer (t.ex. mänskliga rättigheter, jämställdhet), specifika gruppers villkor eller rättigheter (t.ex. nationella minoriteter, personer med funktionsnedsättning), eller enskilda frågor (t.ex. alkohol och tobak, livsmedel) relaterar till Agenda 2030 och kommer samman i det övergripande målet om en hållbar utveckling.

Kapitel 4 Sveriges åtagande kräver handling

Delegationens förslag om att skapa förutsättningar för ett genomförande av Agenda 2030 inom staten bedömer länsstyrelsen som viktiga. Det är angeläget att målen i Agenda 2030 beaktas i all löpande verksamhet som sker, men samtidigt att det tvärsektoriella arbetet inom staten utvecklas. Det är då centralt att de tre hållbarhetsperspektiven miljö, sociala och ekonomiska blir bättre sammankopplade, integrerade i verksamhetens samtliga delar och därigenom främjar nya möjligheter att utveckla länsstyrelsernas arbete och samverka med andra aktörer. Inom länsstyrelserna sker nu mycket arbete med integrering av Agenda 2030 i den egna verksamheten.

Kapitel 5 Riksdagen beslut om mål och ramar

I genomförandet är det viktigt med bred politisk förankring och en långsiktighet. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslaget om en parlamentarisk Agenda 2030-kommitté och den analys som delegationen gör för att motivera en sådan. Länsstyrelsen välkomnar även förslaget om ett riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030, samt motivet att detta bidrar till långsiktighet i det nationella arbete och uppföljningen av regeringens arbete.

Kapitel 9 Stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå

Länsstyrelsens roll och regional samverkan i arbetet med Agenda 2030

Länsstyrelsen bedömer förslagen som berör den regionala och lokala nivån som väl avvägda och viktiga för genomförandet. Länsstyrelsen välkomnar de förslag som är riktade till länsstyrelserna.

Förslaget om ett samverkans- och informationsuppdrag om Agenda 2030 till länsstyrelserna är ett uppdrag som länsstyrelserna hade i regleringsbrevet 2018 och som länsstyrelserna påbörjat ett arbete med att implementera. Förslaget att länsstyrelserna ska få tillbaka detta uppdrag välkomnas av länsstyrelsen.

Att ge länsstyrelserna ett regionalt samverkansuppdrag bedömer länsstyrelsen som lämpligt eftersom de uppdrag länsstyrelserna har omfattar i stort sett samtliga politikområden och Agenda 2030-mål. Därtill har länsstyrelserna stor erfarenhet av att göra avvägningar mellan olika mål, inbegripet att hantera målkonflikter och stimulera synergier, samt även stor erfarenhet av samverkan med kommuner, näringsliv och organisationer samt att bygga partnerskap. Att länsstyrelsen som statens representant har en roll att verka för dessa mål regionalt och lokalt bedömer också länsstyrelsen som lämpligt och rimligt.

Delegationen påpekar i sitt slutbetänkande att det funnits oklarheter och osäkerheter kring den regionala samverkan i arbetet med Agenda 2030. Detta särskilt kring landstingens och länsstyrelsernas roller och ansvar för Agenda 2030. Delegationen lyfter att länsstyrelsen företräder staten på regional nivå inom flera samhällsområden som är av stor vikt för genomförandet av agendan. Länsstyrelsen, menar man, har en viktig funktion att åstadkomma samordnad och anpassad statlig styrning, där samverkan med kommuner och landsting lyfts som ett särskilt utpekat ansvar. Länsstyrelsen i sin tur ska inom sitt ansvar att verka för att flera olika nationella mål ska få genomslag i länen, för att den regionala tillväxtpolitiken uppnås samt att främja andra statliga myndigheters medverkan i regional utveckling. Länsstyrelsen bistår dessutom länets aktörer, däribland landstingen och kommuner, med underlag och kunskap. I tillägg ligger flera samordningsuppdrag med koppling till målen i Agenda 2030 hos länsstyrelsen.

Samtidigt har Landstingen utifrån sitt regionala utvecklingsansvar och som upprättare av regionala utvecklingsstrategier, samt som företrädare för den regionala politiska nivån en central roll för implementeringen av Agenda 2030. Landets kommuner har en avgörande roll för att få till stånd genomförandet på den lokala nivån, samt inom de många ansvarsområden centrala för flera av de globala målen.

Delegationens bedömning om kommunernas och landstingens roll samt vikten av dialog och god samverkan mellan kommuner, landsting och länsstyrelser är att Länsstyrelsen har en nyckelroll. Länsstyrelsen ser positivt på delegationens bedömning, men önskar ett tydliggörande kring roller och ansvar för Agenda 2030 på den regionala nivån. Ett samstämt agerande på nationell, regional och lokal nivå är väsentligt för ett effektivt

genomförande. Länsstyrelsens bedömning är att detta skulle underlätta en nationell samstämmighet för det regionala och lokala Agenda 2030-arbetet, samt bidra till att just 'den gemensamma kraften användas för att genomföra agendan'¹.

Delegationen hänvisar även till att det råder oklarheter hos vissa kommuner och landsting om hur nationella mål och lagstiftning relaterar till Agenda 2030. Som exempel lyfts miljömålen, folkhälsomålet, samt plan- och bygglagen (2010:900). Detta skapar osäkerhet om hur olika frågor ska kopplas samman på lokal och regional nivå. Här ser länsstyrelsen en viktig roll i att tydliggöra dessa oklarheter, men också att verka för förbättrade förutsättningar för kommuner och Landsting att verka för de nationella målen som ett bidrag till genomförandet av Agenda 2030.

Kapitel 10 Forum för dialog

Förslaget om regionala Agenda 2030-forum

Länsstyrelsen välkomnar även delegationens förslag om att länsstyrelserna får i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå. Dessa forum bör dock enligt länsstyrelsens mening bli något mer än en enstaka konferens, utan snarare fungera som mer permanenta och återkommande forum för en regional övergripande samverkan kring Agenda 2030. Länsstyrelsen bör ha frihet att forma dessa forum efter vad som är ändamålsenligt i respektive län och det är viktigt att länsstyrelsen samråder med landstinget om utformningen.

Länsstyrelsen och den regionala nivån bör enligt länsstyrelsen också ha en delaktighet i det nationella forumet för Agenda 2030 och i rapporteringen av genomförandet. Länsstyrelsen bedöms kunna få en roll för lokal och regional uppföljning och utvärdering av Agenda 2030.

Kapitel 15 Att kommunicera Agenda 2030

Länsstyrelsens samtycker med delegationens bedömning om att regeringen och de statliga myndigheterna bör kommunicera och tillgängliggöra hur den egna verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Det finns även behov för kommunikation om Agenda 2030, samt vad en omställning till en hållbar utveckling omfattar och innebär.

Kommunikation på den regionala och lokala nivån är av betydande relevans för att öka kännedom kring hållbar utveckling och, samt bidra till ökad samverkan. Länsstyrelsen menar att de lokala och regionala perspektiven på Agenda 2030 och de globala målen

¹ SOU 2019:13, s. 125

² Ibid, s. 119

uppfyllande är viktiga för att skapa drivkraft bland länens för samhällsaktörer och individer för genomförandet av agendan.

Länsstyrelsen delar delegationens bedömning om ett behov av ett sammanhållet digitalt tillgängliggörande av uppföljningen av genomförandet. Länsstyrelsen vill understryka att data och statistik åtkomlig för aktörer som underlag för såväl beslutsfattande som ansvarsutkrävande även är av vikt för informerade beslut, prioriteringar och ansvarsutkrävande på den regionala och lokala nivån. Här kan de nyckelindikatorer som utvecklats under ledning av Rådet för främjandet av kommunala analyser (RKA) vara av betydelse.